

Pretului

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe an; — trimisu cu post'a în lăintrulu monarchiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numéri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a și a trei'a câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ în Sibiu.

Dela adunarea generala a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a și cultur'a poporului romanu.

— Turd'a, 8 Augustu. (Coresp. particulara.) S'a observatu în anii mai din urma, că adunările generale ale acestei institutiuni binefacătoare sunt primite și înbrașosiate în localitati mai mici ale țierei, pe unde elementulu românesc este mai puțin reprezentatu, cu caldura și însufetire mai mare decâtu în cetati indoitu și întreitu mai poporate. Asia a fostu în Sîmleu, asia în Segisiór'a, éra acum Turd'a se pare că a voit'u se intréca pe tóte și chiaru pe sine. O adunare atâtu de numerósa totuodata asia de bine și frumosu reprezentata, nu ar fi avutu nimeni dreptulu se astepte dela unu orasiu campanescu precum este și acesta. Totu ce amu regretatu cu totii a fostu, că venerabilele nostru presiedente domnulu prepositu Timoteu Cipariu fu érași retinutu de starea sanetatiei sale, că se nu póta participá și conduce nici acésta adunare; asia a remasu érași, că frumós'a, dara nu prea usióra missiune se o implinésca totu ilustrulu domnu consiliariu de curte Jacobu Bologa că vice-presiedente.

Insocitu de secretari și de cassariulu asociatiunei d-lu v. presiedente veni dupa vechiulu usu cu o di înainte. Pána la Turd'a nu e cale ferata, ci dela statiunea Birislu (Gyéres) caletori'a pe distantia cá de 3/4 óre se face cu trasur'a. La numit'a statiune inse functionarii asociatiunei fusera' primiti demánéti'a în 6 Augustu de către cátiva membrii ai comitetului din Turd'a sub unu prea frumosu arcu de triumfu, cu unu discursu elocente și caldurosu în audiulu unui mare numeru de proporu adunatu din comunele vecine, din mijloculu caruia la plecarea se aruncau buchete de flori în trasuri prin mani delicate. La podulu de preste Ariesiu (Aurarius), esi înainte inteligenti'a de prin pregiuru, cu rever. sa domnulu protopopu Jacobu Lugosianu în frunte, carele adressá acestoru óspeti cuvente caldurose de buna-venire.

În acea di se detera visitele oficiali și altele de buna affare, anume la ilustrulu domnu baronu G. Kemény comite supremu (prefectu) alu comitatului, la dn. v. comite Veress, la primariulu, la

capitanulu (directorulu politiei) și la cátiva membrii ai comitetului locale. Aceste visite se facura cu placere atâtu mai mare, dupace aflaramu, că poporatiunea magiara din locu a rivalisatu în ospitalitate, ba multi locuitori au pretinsu chiaru, că nu cumva se fia trecuti cu vederea la inpartirea prin quartire a óspetiloru.

Eri în 7 Augustu demánétia dupa s. liturgia insocita de o predica a dlui protopopu Lugosianu și de Te Deum (Marire intru cei de susu) dn. v. presiedente deschise siedintiele în biseric'a cea noua gr.-catholica, la care respunse onor. domnu advocatu Dr. Joanu Ratiu cu elocentia și verva de care este capabile numai unu barbatu cá dsa.

Ve scriu, precum se dice, pe genunchi, fiindu-cá e fórtu multu de lucru. Resultatele debateriloru se voru vedea din processele verbali. Ve insemnu numai atâtá, că până astadi la 2 óre au intratu preste 1200 fl. în cass'a asociatiunei, partea cea mai mare dela membrii noi.

Avuramu concertu, prandiu mare de preste 200 persóne. Astadi balu.

La adress'a unguriloru.

Diariulu bucurescénu „Telegrafulu“ în numerulu seu 2468 din 23 Iuliu st. v. vorbindu în primulu seu Bucuresci despre situatiunea orientala, face urmatórele reflexiuni judicióse și nimerite la adress'a unguriloru, pe cari ne grabimu a le pune sub ochii cetitoriloru nostrii, fara de a adaoge din partene nici unu comentariu :

„Dupa limbagiulu ce tinu diariiele cele mai acreditate austriace și ungare, se pare că insusi monarchi'a Habsburgiloru ar fi amenintata de unu resbelu. Diariiele vieneze acusa pe comitele Andrassy care, prin politic'a sa, a isolatu pe Austro-Ungari'a de tóte poterile cele mari și a facut'o se se vire printre popórele slave din peninsul'a balcanica, cá cum nu aru fi avutu destulu de lucru cu cele ce are dejá supt corón'a sa. Diariiele ungare sunt multu mai desperate; ele vedu dejá resbelulu cu Russi'a la portile monarchiei. Astfelu „Pesti Napló“, unulu din diariiele cele mai autorizate din Pest'a, dice că acestu resbelu, care este fórtu apro-

piatu, va fi unu resbelu de viatia séu de mórté pentru monarchia în genere și pentru unguri în particularu. „Că-ci, o data invinsi“, dice elu, „vom'u fi inpartiti.“

În desperarea sa, diariulu ungurescu cere dela gubernulu seu se se întielega cu Romani'a și a'si face din acésta o aliata, cu conditiunea inse că noi se fimu „leali“ și se renuntiamu la dorintia ce amu fi avendu, dice elu, de a ne vedea uniti cu romanii de peste Carpati.

Limbagiulu diariului ungurescu nu póte se ni se pare de cátu fórtu curiosu din tóte punctele de vedere. Abstractiune facéndu de „dorintiele ce amu fi avendu noi“ cum póte se ni se inpuna conditiuni pe cátu timpu ungurii credu, că le-amu putea fi de veri unu ajutoriu si de vreme ce-ei vinu la noi? Si apoi, cum pretind'u ei a se întielege cu Romani'a și nu cauta mai ántaiu a se inpeca cu Romanii de peste Carpati, aruncati din nenorocire de sórté supt corón'a santului Stefanu?

Si, la urm'a urmeloru, potemu noi óre inpedecá pe romanii de peste Carpati de a nu avea si ei dorintie și ale inpune se isi inabusiésca sentimentele lor?

Déca, dupa cum sustinu diariiele unguresci, unu resbelu cu Russi'a este fórtu apropiatu, apoi potu se fia sicuri, că singurulu ajutoru ce ilu-ar'u putea avea va fi din partea romaniloru de peste Carpati. Spre a putea inse comptá pe densii, aru trebui se se puna o data pentru totudeauna capetu persecutiuniloru de totu felulu la care sunt espusi din partea autoritatiloru unguresci. Déca romanii au fostu până la 1866 cei mai credintiosi supusi ai corónei Habsburgiloru, caus'a este că n'au fostu persecutati intru nimicu; li s'a lasatu limb'a nationala prin scóle, prin tribunale și prin tóte autoritatile comunale. Facut'au si ungurii totu astfelu? Urmat'au si ei aceeași cale? Nici de cum. Prin urmare nici n'au dreptulu a cere cá romanii de peste Carpati se se sacrifice cu aceeași abnegatiune pentru caus'a ungara în 1880 póte, precum s'au sacrificatu în 1848 pentru cea austriaca.

De simpathi'a romaniloru de acolo aru trebui ungurii se caute a se asicuré mai ántaiu, éra nu de alianti'a Romaniei, care trebuie a ingrijii se fia

Foisiór'a „Observatoriului“.

Ornitologi'a populara romana.

(Urmare si fine.)

VI.

Omenii cei negriciosi adese-ori sunt porecliti de către romani „cióra.“ Inse mai cu séma țigani sunt porecliti cu acestu nume, din cauza că peliti'a de pe obradiulu acestor'a e négra mai cá penele cióreloru, apoi si din acea cauza, pentru-cá, precum ciórele sunt fórté obrasnice și indrasnetie, cá le alungi intr'o parte si ele se întorc pe de alta parte inapoi, asia facu si țigani; . . . ori si cátu 'i-ai alungá dela casa, ori si cátu ai cauté se te desbaredi de densii, ei totusi ti-se víra în ochi si-ti ceru câte tóte.

Ba! nu destulu numai cu atâtá! . . . Romanii au mai inventatu inca si-o multime de anecdote, o multime de istorióre glumetie, în cari se arata, că țigani nici nu voiescu se rostésca numele acestoru paseri cá se nu se poreclésca si batjocorésca singuri pe sine.

Spera că vreo câteva esemple din aceste anecdote voru fi bine-primite, daca le voi insirá aici spre distragerea cetitoriloru.

Éta-le ai si acestea!

Unu țiganu gasi în mijloculu unui drumu o cióra mórtá, lángra care se puse si începú a întrebá singuru:

- „Ce se fia óre? se fia Cióra?”
- „Me facu singuru de ocará;
- „Se-i dicu Cioroiu?”
- „E din satu dela noi;
- „Se-i dicu Stanca?”
- „Stanc'a o chiama pe mam'a;
- „Se-i dicu prepelitiausiu?”
- „Nu!”
- „Se-i dicu porumbitiausiu?”

„Nu!
„Mi se pare că-i unu dita clamposu!“¹⁾

Altuțiganu gasi asemenea o Cióra mórtá si nu scia ce e. O luá apoi si ducéndu-o la Bulibasí'a, adeca la celu mai mare alu țiganiloru, si arataudu-i ó ilu întrebá ce se fia, éra acesta i respunse:

- „Ast'a e ce-va
- „Vine de unde-va,
- „Se duce unde-va
- „Si-a muritu de ce-va!“

Unu alu treilea țiganu ce siedea mai la o parte aúđíndulu adaogá:

„Vedi, daca e Bulibasía, cum scie de tóte!“²⁾

A trei'a anecdota:
Unu țiganu vede o Cióra pe unu arbore.

- „Ce pasere se fia ast'a?“ — dice elu.
- „Se-i dicu Cióra
- „Mi-i cá sbóra
- „Si dá pe tic'a de ocará!
- „Se-i dicu mai bine:
- „Porumbosu, poposu
- „Cu cioculu covlтіrosu,
- „Cu cód'a jataganosu.“

Tocmai atunci trecéndu unu venatoriu pe acolo trage cu pusíc'a în Cióra si-o omóra. Țiganulu cum o vedíu cá a cadíutu josu mórtá se apropiá de dens'a si începú se o jelésca astfelu:

- „Sarac'a ce-va,
- „Cum te-a omorítu cine-va!
- „Eu sciu cum te chiama pe tine,
- „Dar me pacalescu pe mine!“³⁾

¹⁾ H. Wartha. Calend. Basmelorú si alu canturiloru pop. pe au. 1877. Bucuresci. p. 75.

²⁾ Idem de eadem. —

³⁾ I. C. Fundeccu. Basme, Oratii etc. Bucuresci. 1870. p. 135. —

Din aceste trei anecdote fórté lesne se póte cunoșce cátu de batjocoriti sunt bietii țigani, cá ei chiaru si singuri nu se incumeta a rostí cuventulu cu care sunt porecliti în tóte partile unde se afla în contactu cu romanii, atâtu în Romani'a, cátu si în tóte țierile romane de sub sceprulu austro-ungaru. Din tóte partile audi pe romani apostrofandu-i „Cióra,“ „Cioroiu“ si „Crancau.“ Si de ce? — pentru-cá sunt negrii, cutediatorii si obrasnici cá ciórele!

Femeile, cari sunt negricióse si au alunele pe obradiu inca indatinédia romanii a le poreclí cu cuventulu „Stanca.“

„Stanca,“ dupa cum prea lesne ne potemu incredintiá din istorie, érá mai demultu si unu nume de botezu fórté usítatu la romani.

Totu în legatura cu numele acestei paseri credu că stá atâtu numele de botezu cátu si connumele „Stanciulu“ si „Stanciuculu,“ care e, mai alesu printre țigani, fórté latitu.

Intr'o satira despre țigani obvinu urmatórele versiuri:

Stanciulu paraleu
Mare archiereu . . .

VII.

Dela datinele si deprinderile cióreloru au formatu romanii în decursulu timpuriloru si-o multime de proverbe, dicale si asemenari, cari astadi sunt fórté respandite si adese-ori întrebuintate.

„Unde lipsesce paunulu, cióra se pare paserea cea mai frumósa,“ — adeca unde ne lipsescu cei mai de cinste, acolo cei mai prosti prindu locu mai bunu.⁴⁾

„Cióra candu a întrebat'o ce pasere-i mai frumósa? ea a aretatu pepuii ei!“ — adeca fiesce-care mai multu ale sale le cinstesce.⁵⁾

⁴⁾ Convorbiri liter. an. VIII. Jasi. 1874-75. p. 69.

⁵⁾ Idem. p. 70—71.

bine cu tóte poterile cele mari si care va luá la trebuintia atitudinea aceea, pe care o va crede mai corespundetóre cu interesele sale.

Ungurii, la 1880, cá se ajunga la dualismu, au tradatu in batali'a dela Königráz interesele monarchiei, depunendu armele. Si cu tóte acestea ei se bucurau si inainte de 1866 de multe libertati, de care sunt lipsiti astadi romanii, si nu erau espusi din partea autoritatilor austriace la vecsatiunile de totu felulu, la care sunt espusi romanii astadi din partea autoritatilor magiare.

Se nu se crédia cá déca dicemu aceste cuvinte, o facemu din punctulu de vedere de a indemná pe romani se imitedie astadi purtarea ungariloru din 1866. Nici de cum, si mai alesu cá nu i credemu in stare de o asemenea actiune. Déra óre cealalte nationalitati, precum serbii, croatii, boemii, moravii etc., cari toti sunt de rassa slava, n'aru fi in stare se adopte aceiasi procedare cá ungarurii? Éta unde este pericolulu celu mare pentru Austro-Ungari'a, si de aceea ar fi mai nemeritu, chiaru mai inainte de a se ivi veri-unu conflictu, se caute ungarurii a se asicúra de simpathiile romaniloru de acolo, precum Austri'a ámbra a se asicúra de acelea ale celorlalte nationalitati de subt corón'a sa, acordandu-le diferite privilegii, pâna si portofoliuri in ministeriu.

De cátu a se adressá la Romani'a, „Pesti Napló“ ar face multu mai bine se indemne pe gubernulu magiaru a reveni asupra mesuriloru luate in privintia a introducerei limbei magiare, cá limba oficiala, prin tóte autoritatile, ba chiaru si prin scóele pe care romanii le intretinu cu chiel-tuél'a loru.“

Discurse parlamentarie tinute in cestiunea agraria transilvana.

(Urmare.)

Bánffy Béla (conte): On. Casa! Deputatulu Cosma a binevoitu a dice, cá referintiele urbariali ce esista astadi in Transilvani'a isi tragu originea din erorile si necasurile vechi. Are tóta dreptatea, acceptediú acésta asertiune; dar din acestu faptu nu urmédia cá acum se nu ajutam, si standu lucrulu asia, chiamarea legislatiunei nu este cá se pedepsésca pe aceia cari dóra au comisu intrebasari, ci cá se indrepte gresielile, se lamurésca referintiele ce nu sunt lamurite inca, si se realizésca si in acésta parte a Ungariei referintie de posesiune regulate.

A binevoitu a dice cá prin luarea unoru enclave multi voru deveni deposedati.

Deposedase-voru intr'adeveru séu ba? nu sciú, dar cá cineva se se deposededie prin aceea cá va capetá pentru pamentulu seu altu pamentu de aceeaasi calitate — acésta logica nu o potu pricepe.

A disu d-lu ministru cá schimbarea acestoru enclave este necesaria si din punctu de vedere alu politiei silvanale. Este prea adeveratu! Eu inse mergu si mai departe si dicu, cá Transilvani'a numai cu numele este Transilvani'a, dar in fapta, in fórté mare parte este devastatiune de paduri fara margini (jocu de cuvinte in limba magiara cu „Erdély“ si „erdő“.)

A binevoitu a dice cá fostii domni feudali n'au avutu grije de proprietatea loru. Eu recunosc cá fostii domni feudali 'si-au dusu trebile intr'unu modu

prea patriarcalu, si enclavele aceste neavendu margini din di in di din anu in anu se estindu, dar nu in proprietatea respectiviloru ci in a altora, prin focu, secure si inverigare.

Acesti referintie, cari nu corespundu nici celoru mai primitive concepte de economie, trebue regulate in interesulu publicu, si pentru acésta rogu pe on. Casa, se primésca propunerea baronului Kemény Kálmán. (Aprobari in drépta).

Künle József: Domnulu deputatu Part. Cosma a disu, cá deputatulu Kemény Kálmán numai asia „per mops“ voiesce se-si vtrasca propunerea. Eu credu on. Casa! cá espressiunea acésta nu este potrivita, cá-ci despre unu deputatu, care face o propunere in regula, nu se póte dice cá procede numai asia „per mops.“

Acestea premisse, imi iau voia a observá, cá n'are nici o insemnate o astfelu de regulate, prin care aceste adeverate rane ale regularei nu s'aru esterminá.

In Transilvani'a enclavele aceste formédia astfelu de rane, cari, daca nu se voru delaturá, voru atacá santientia proprietatii, cá-ci cei ce capeta paduri cu enclave nu'si potu considerá padurea de a loru penru-cá din caus'a acestora se nascu deseale arderi de paduri, éra singuraticii cari sunt respanditi pe acolo si possuudu padurile le pasiunédia sub titulu cá locuesce intr'ele.

Se aruncamu o privire preste tóte, si vomu vedea ici colea padurile ardiendu. Si pentruce? Pentrucá se'si marésca teritoriale!

Intre astfelu de inpregiurari firesce cá a principá datorintia a legislatiunei este, cá pe respectivii se'i scótia de acolo. Dar acésta nici pe departe nu va avea acelu resultatu, cá pe respectivii se'i induplece la emigrare, pentrucá este ingrigire cá se se desdaunedie cu pamentu de asemenea calitate.

Eu sunt convinsu, cá in lips'a altui espedientu, proprietariulu respectivu, va dá din teritoriulu padurei sale unu astfelu de pamentu, care va corespunde pretensiuniloru, éra unde nu voru fi lazuituri, respectivii se voru desdauná. Partinescu propunerea deputatului Kemény Kálmán.

Chorin Ferencz: On. Casa! Eu rogu pe on. Casa, se nu intre in pertractarea acestei propuneri prea grave, ci pentru o cumpanire si studiare mai profunda se o relege la comisiunea juridica.

'Mi voiu spune motivele.

Nu este permissu a decide la momentu cestiuni atátu de grave. Nu este aci vorba numai de interesele proprietariloru din Transilvani'a, ci se tractédia de sórtea a mii si mii de ómeni asiediatu prin paduri.

Comisiunea juridica nu a stersu acestu §. cu precipitare, ci dupa o matura precegetare, si inca din doue considerante.

Un'a a fostu: cá n'a voitu cá schimbarea enclavelor se se póta permite si unde nu se cere proportiunarea. Unde este cestiune de proportiunare negresitu se va potea efectui, dar unde acésta lipsesce nici eu nu afu de locu necesaria schimbarea enclavelor.

Partea cea mai inportanta a propunerei inse este aline'a a treia.

Aci e verb'a de deposedarea ómeniloru, — adeca prin acésta se pune in vedere cá ómenii, cari locuescu in paduri, se voru potea deposedá simpliciter cu oca-siunea comassarei generale.

Acésta n'a voit-o comisiunea juridica, si eu nu credu cá on. casa se voiesca a stabili acestu principiu, in tóta nuditatea sa, cá-ci acela póte deveni funestu pentru esistentia a mii de ómeni.

Dupa unu studiu maturu póte cá si eu asiu fi aplecatu a me invoi, cá si fara proportiunare, unde este posibilu, unele enclave din paduri se se póta schimbá; dar in privintia acelor paduri, cari sunt inpoporate cu locuitori stabili, o spunu categoricu, cá consideru schimbarea de nepractica, ba atátu de periculósa,

in cátu póte produce miscari agrarie. (Asia este! in stanga.)

Eu asia vedu, cá in privintia intentiunei potu incapa indoieli, cá-ci dl. propunetoriu afirma, cá nu voiesce se deposededie pe aceia cari au locuinta stabile, éra eu afu cá prin propunere se intentionédia tocma acésta, — deci ve rogu cá se relegati propunerea la comisiunea juridica pentru studiare, cá-ci nu se cuvine, si nu este cu scopu, cá asupra unei propuneri atátu de grave se se precipitedie camer'a a votá fara precegetare.

Ugron Gábor: Daca cestiunea enclavelor nu aru fi fostu inainte comisiunei juridice, daca acésta aru fi o propunere cu totulu noua, care aru surprinde cas'a si pe comisiunea juridica cá neorientate, asiu pricepe relegarea ei la comisiunea juridica.

Dar cá acum'a, dupa ce in comisiunea juridica s'a pertractatu cestiunea, dupa ce in comisiune s'a formatu pareri asupra ei, candu maiortitatea comisiunei a luatú positiune fatia cu ea, — cá dupa tóte acestea éra si se trimitemu §-fulu la comisiunea juridica, aru insemná a provocá comisiunea cá éra si se ne vina cu cunoscut'a sa opiniune.

Eu credu cá comisiunea juridica nutresce temeri seriose fatia cu acésta cestiune, si potu si pricepu temerea ei, pentru-cá pentru unu juristu trebue se fia unu lucru strainu cá bas'a unei proprietati se o formédie furtulu (contradiceri), o specialitate a Transilvaniei inse a fostu aceea, ce a potutu servi dreptu ilustratiune sentintiei lui Proudhon, prin urmare pe membrii comisiunei i-a potutu aduce in confusiune inpregiurarea cá conceptulu proprietatii a fostu contopitu in conceptulu furtulu.

Adeca: in unele paduri mari, cari erau proprietatea domniloru feudali séu a comunelor, paditorii de paduri cá se'si póta mai usioru griji teritoriale si-au facutu colibe; proprietarii si eredi loru n'au reflectatu la acésta, si paditorii au remasu in padure cu colibe cu totu. Si ce au facutu? Au inceputu a lazui padurile, lazuiturile le-au sapatu, au semanatu in ele, la inceputu cartofi, éra successive bucate.

Si ce facu astadi? Aceea cá mediuinile acestoru enclave provenite din devastatiuni de paduri, din anu in anu le estindu.

Proprietariulu nu este in stare se'i controledie, si fiindu-cá enclavele sunt prin mijloculu paduriloru, isi facu cái la ele prin paduri, éra daca le strica ploile isi facu altele, acestea éra le sapa ploile, si asia in continuu isi marescu teritoriulu; éra daca in padurile proprietariloru se afla lemne de lucru, peri, frasini etc. dieu! pe acestea le fura frumusiulu domni cei cu enclave. (Aprobari si contradiceri).

Ce scopu avemu on. Casa? Acela, cá se asiguramu si consolidamu averea? daca acesta este scopulu, trebue se primimu propunerea d-lui baronu Kemény Kálmán.

Nu se tractédia de aceea on. Casa, cá pe omulu acela care s'a furisiatu in padure, pe acésta basa se'lu scótemu de acolo fara nici o desdaunare, Va capatá ecuivalentu deplinu pentru teritoriulu si edificiele ce le are in padure.

Ei bine! ce exceptiuni póte se aiba!

Dóra aceea cá in locu de a trafi in padure, departe de comuna, va locui de aci incolo in comuna?

In contra acestia nu póte avé nici o exceptiune de cumva nu'i este scopulu se traga folóse din proprietatea altuia.

Din aceste motive spriginescu propunerea baronului Kemény Kálmán. (Aprobari).

Horváth Lajos: On. Casa! Din aceea ce a cerutu amicu meu Chorinu, cá adeca propunerea se se transpuna la comisiunea juridica, nu urmédia cá in sinulu comisiunei cestiunea se va respinge cu totulu, ci insemnédia cá on. Casa se se convinga despre corectitatea séu necorectitatea noului §. dupa prealabila pertractare in comisiunea se speciala.

Acésta procedura a urmat'o on. Casa in fórté multe cause, si fórté corectu, cá-ci este lucru periculosu din punctulu de vedere alu parlamentarismulu, cá on. Cas'a se decida intr'unu modu improvisatu asupra unoru propuneri grave si de mare inportantia.

Eu consimtu cu propunerea lui Chorin cu atátu mai virtosu, cá cestiunea acésta s'a pertractatu in sinulu comisiunei juridice, dar nu in form'a ce a aretat'o dl. Ugron.

Maiortitatea n'a fostu aplecata a primi tecstulu ce in loculu §-lui 8 din proiectulu ministerialu l'a formulatu d-lu Bokross cá referentu alu comisiunei, dar n'a primitu nici §-lu 8 din proiectulu originalu; deci in acésta privintia nu s'a luatú nici o hotarire, membrii comisiunei inse si-au rezervatu a'si validitá parerile loru in camera si d-lu ministru inca si-a rezervatu cu óre care modificare punctulu seu de vedere originalu, declarandu cá ilu va propune in camera.

Dar §. 8 alu proiectulu ministerialu originalu nu este identicu cu aceea ce intentionédia propunerea baronului Kemény Kálmán. §. 8 alu proiectulu ministerialu dice: „Deodata cu padurile si cu usufructurile de paduri se regulédia parcelele de pamentu singuratece situate printre paduri si teritoriale mai mici nepoporate, rescumperandu-se valórea loru pe deplinu séu prin imobile séu in lipsa acestora prin bani gat'a.“

D-lu ministru de justitia a sustínutu acestu paragrafu in totalitatea sa afara de punctulu ultim, care dice, cá rescumperarea se póte face si prin bani gat'a. Noi, cari in comisiune amu avutu temeri pentru sórtea colonistiloru, amu crediutu, cá d-lu ministru va propune in camera unu espedientu ce ne va multiamí in tóte privintiele, dar propunerea d-lui Kemény Kálmán nu corespunde acestei asteptari. Punctulu 3 din propunerea lui dice:

„Acele parcele dintre paduri, cari la 1 Ianuariu 1880 au fostu provedinte (telepitve) cu locuinta permanenta — afara de casulu comassarii generale — numai cu invoirea proprietariulu potu fi obiectu de schimbare.“

Acésta insemná: cá partile inpoporate voru fi in

De cátu tóta vér'a cióra
Mai bine o di sióimu in véra⁶⁾

Séu: „de cátu unu anu cióra, mai bine-o di sióimu.“⁷⁾ — adeca se poftimu mai multu la cele de cinste, mai bine se fimu ómeni cautati, bagati in séma o di, de cátu totudeauna nebagati in séma si despretiuiti.

„Unde este stêrvulu, acolo se aduna ciórele.“⁸⁾ — adeca unde e ceva in daru de capetatu, acolo fiecare alérga.

„Ciór'a in locu de privighitóre nu se póte vinde.“⁹⁾ adeca unu lucru prostu, uritu nici candu nu se póte asemená séu vinde in locu de unu lucru delicatu, frumosu si pretiosu.

Ciórei cátu se'i cauti macaru
Ea totu iti va dice: garu!¹⁰⁾

Acestu proverbu se aplica celoru prosti, neinve-tiati, caror'a ori si cátu de le-ai spune, ei totu a loru o tñu, cá-ci n'au capu desteptu cá se te póta intielege.

Ciór'a lãnga cióra trage
Alte paseri nu-i sunt drage.¹¹⁾

Adeca cei fara de rusine, cei grosi de obrazu, totu la ómeni de panur'a loru tragu, totu cu de acestia se insociescu, macaru ori si cátu ai voi se'i abati dela acésta, cá-ci mai dice si altu proverbu:

Celui fara rusinare
De-i dai ce-va, 'n obrazu sare
Se ti-se urce 'n spinare.¹²⁾

„Numai cu unu gainatiu de cióra Marea nu se spurca.“¹³⁾ — adeca o singura minciuna, ce o rostesce cineva nu póte seduce pe nime.

„Cióra la cióra nu scóte ochii,“ séu dupa cum suna acestu proverbu in alte locuri „corbu la corbu nu scóte ochii,“ — adeca amplotiatu la amplotiatu, advocatu la advocatu, medicu la medicu, jupuitoriu la jupuitoriu etc. nici candu nu'si facu unulu altuia reu.

„A trecutu ciór'a preste casa,“ — adeca s'a dusu, a trecutu binele ce-a fostu. — E de insemnatu cá prin acestu proverbu se constatá totodata si credint'a romaniloru, cá sburandu vreo cióra preste casa nu e semnu bunu.

„Cióra cu cióra,“ — adeca fiacare se póta totudeauna cu ómeni de panur'a lui.

„Ciór'a totu cióra,“ — adeca omulu nerusinatu si obrasnicu din fire, nici candu nu se póte indreptá cá si ciórele.

Seraca mandruti'a mea
Cátu e ea de netezea:
Deminéti'a candu se scóla
Ciórele din capu i sbóra,
Éra sér'a candu se culca
Gandesci cá e cióra smulsa.¹⁴⁾

Acestu proverbu se dice cu privire la o féta, care isi negrijesce corpulu, care ámbra nespalata, nepeptenata si négra.

In fine, credu romanii, cá tóte ciórele câte le-amu insiratu aicea, afara de ceuce sunt neurate, spurcate.

S. Fl. Marianu.

⁶⁾ Antonu Pannu. Proverburi séu Povestea vorbeii. Partea II. Bucuresci 1853. p. 34.

⁷⁾ Convorb. lit. an. VIII. p. 72.

⁸⁾ A. Pannu. Prov. Part. II. p. 73.

⁹⁾ Idem de eadem. p. 117.

¹⁰⁾ A. Pannu. Prov. Part. II. p. 40.

¹¹⁾ Idem de eadem. p. 33.

¹²⁾ Idem de eadem. partea III. p. 33.

¹³⁾ Idem de eadem. p. 124.

¹⁴⁾ Com. de dl. G. Craciunasiu.

casulu comassarii generale obiectu de schimbu si fara de invoierea proprietariului. Nu me indoiescu că la comassarea generala pöte se se ivësca necesitatea unui asemenea schimbu, cunoscu si eu in cătva cursulu si natur'a afaceriloru de comassare; dar tocma din punctulu de vedere alu referintieloru speciale din Transilvani'a nu recunosc necesitatea că on. Casa se decida numai asia in generalu fara a cumpeni cum se cade, că la comassariile generale se se deposededie neconditionatu aceste colonie, séu mai bine disu comune mici, căci intr'o grupa sunt séu potu fi si căte 10—20 case de ale colonistiloru. Acésta nu o afu corectu totu din acele puncte de vedere pe care le-a aretatu deputatulu Chorin.

Dreptu aceea că on. Casa pe bas'a pertractarii prealabile a comisiunei sale de specialitate se pöta decide in deplina cunoscintia de cauza cestiunea acésta förte inportanta din punctu de vedere de dreptu, politicu si nationalu-economicu, binevoiësca a traspune §. propusu la comisiunea juridica cu acea indrunare, că la momentu se'lu pertractedie si se'si substérna raportulu cătu mai in graba. (Aprobari in stâng'a).

(Va urmá.)

Responsulu Portii la Not'a colectiva.

Escelentia! Subsemnatulu ministru de esterne alu Maj. Sale Imperatului Otomaniloru, a avutu onórea a primí Not'a, pe care Escel. loru ambassadorii Germaniei, Rusiei, Marei Britanii, Italiei, Franciei si tramisulu Austo-Ungariei 'i-au adressatu la 15 curentu, in privinti'a rectificarei fruntariiloru grecesci. In acésta nota Escel. loru amintescu despre negociarile directe, cari s'au urmatu de doue ori, intre plenipotentiarii otomani si eleni, spre a ajunge la o intelegere asupra acestei cestiuni. Ei declara, că in fati'a acestoru incercari nefolositoare, poterile desemnate in tractatulu dela Berlin au crediutu de trebuintia se'si propuna mijlocirea loru si au insarcinatu pe reprezentantii loru se se intrunésca intr'o conferintia la Berlin, spre a stabili o fruntarie intre Greci'a si Turci'a; ei au comunicatu subsemnatului testulu acelu actiu, care resuma si inchieia desbaterile plenipotentiariloru si cu care acesti din urma au prezentatu guberneloru loru traseulu, pe care l'au admissu in unanimitate, pentru că ele se aprobe aceste hotariri ale loru si se le comunice partiloru interessate. In fine Escel. Loru invita pe Pört'a, in numele guberneloru loru, se primésca lini'a de fruntarii hotarite in mentionatulu documentu.

Sublim'a Pörta a acordatu o mai seriösa atentiune esaminarei acestoru inportante comunicari, si cu cătu ea are mai mare dorintia se probe die respectulu ei pentru marile poteri amice, cu care a subsemnatu pacea dela Berlin, cu atātu mai multu simte trebuintia se recomande justei loru apretiaru acea positiune totu atātu de grea cătu si incurcata, in care se afla pusa prin invitatiunea ce i s'a adressatu. Sublim'a Pörta nu se indoiescu cătusi de puçinu despre aceea, că poterile, alu caroru sentimentu de dreptate ilu cunöscu destulu de bine si caror'a nu le-a atribuitu niciodata intentiunea de a vatamá suveranitatea ei, voru primí cu bunavointia acele observatiuni, pe care subsemnatulu este insarcinatu ale enuciá că respunsu la susu-mentionat'a nota a Escel. Loru.

De vreme ce a subsemnatu tractatulu la Berlin, Sublim'a Pörta nu se mai asteptá, că din caus'a dorintiei pentru rectificarea fruntariiloru grecesci, in Epiru si Thesali'a, se primésca dela poterile mijlocitörie o propunere, care se aiba de obiectu cedarea unoru tieri, care apartinu Albaniei, precum a intregi Thesaliei, adeca a intregi vai a Peneului cu ambele sale pante, o cedare, care ar constá intr'o aneclare la regatulu grecu a unui teritoriu, care este pe jumetate atātu de mare, cătu intinderea actuala a acestui regatu. In mentionat'a nota Escel. Loru afirma, că poterile au insarcinatu pe plenipotentiarii loru, adunati in conferintia la Berlin, că, in conformitate cu notificarile protocolulu alu 13-lea, se ficsedie o linie, care se forme die intre Greci'a si Turci'a o buna si solida fruntarie defensiva. I pare reu inse, că Sublim'a Pörta trebuie se observe, că traseulu, care este invitatu se'lu primésca, nu indeplinesce nici decum aceste conditiuni, intru ceea ce o privesce pe ea. De faptu, nimeni nu pöte se'i atribue Sublimei Porti ide'a, séu dorinti'a de a dobandi o intindere teritoriala cu pagub'a unui altui statu. De aceea o buna si solida fruntaria defensiva ar trebui se aiba de scopu de a asigurá pe Sublim'a Pörta contra unoru asemenea aspiratiuni vatematörie si inportantele positiuni stategice, care conferinti'a dela Berlin le-a acordatu Greciei, spre exemplu Mezovo, positiuni de o mare valöe militara, pentru comunicatiunea cu Albani'a de josu, aru espune provinciile limitrofe la nisce atacuri, fatia cu care Pört'a ar fi nepotentiösa. De altminterlea Sublim'a Pörta, tocmai

avendu in vedere scopulu defensivu nu pöte se'si esplice de ce conferinti'a a adoptatu de partea Epitul talvegulu Kalamei, pe candu de partea Thesaliei, in locu de talvegulu Peneului, a intinsu fruntari'a pãna pe cómele pantei de nordu a Olympului. Sublim'a Pörta se marginesce la aceste puçine observatiuni intru ceea ce privesce partea strategica a traseului propusu de conferintia.

Privita din punctulu de vedere politicu realisarea proiectului acestui traseu ar avea de consecintia mari greutati si 'i-ar impune Sublimei Porti nisce sacrificii, caror'a i este preste potintia se se supuna. De faptu, cum 'i-ar fi cu potintia se consimta la cedarea Janinei, pe care albanesii, cari dupa esemplulu celoru-lalte nationalitati ale imperiului se considera că o rassa proprie si nu mai puçinu interessata că ele, au privit'o in toti timpii că o capitala a Albaniei de josu si a carei posesiune ei o apera, dupa cum se scie, cu atātu indaratnicie? Nu este öre veditu că, daca Sublim'a Pörta s'ar decide se sacrifice unu orasiu atātu de inportantu din tóte punctele de vedere, acésta ar avea de consecintia seriöse complicatiuni, prin care s'ar compromite pacinic'a exercitare a autoritatiei ei in acésta parte a Turciei europene, va fi öre cu potintia Sublimei Porti se isgonésca pe albanesi si din alte tinuturi, si mai alesu din localitatea Ceamur, care este esclusivamente locuita de albanesi mahomedani! si de partea Thesaliei, Pört'a nu s'ar aflá in fati'a umoru greutati de o mai mica inportantia. Acolo se afla Lariss'a, unu orasiu förte inpoporatu si inportantu ai carui doue treimi de locuitori sunt mahomedani, si care este inpresuratu de unu siru de sate si districte mohamedane. Ar fi öre nimeritu că, pe candu poterile crestine din Europ'a arata o mare ingrijire pentru unu regatu crestinu, Maj. Sa Sultanulu, care este califu si capu alu religiunei musulmane, se mërca atātu de departe in cătu se sacrifice unu orasiu mare si esclusivamente musulmanu si se nemultumésca prin acésta, nu numai pe locuitorii acestui orasiu, cari implorá in acestu momentu spriginulu sultanului, ci pe toti musulmanii? Daca totusi Lariss'a ar fi cedata Greciei, apoi poporatiunea musulmana ar emigrá, precum a emigratu si alta-data din regatulu grecescu, unde nu se mai afla actualmente de cătu vr'o diece familii musulmane, cari locuescu in Chalchio. In curendu ar deveni completa caderea si ruin'a unui orasiu, astadi förte poporatu si inforindu. Acésta probedia, că partea politica a unei rectificari de fruntarii intre Greci'a si Turci'a merita o consideratiune cu totulu speciala, ceea ce a recunoscutu dejá insusi primulu plenipotentiaru alu Franciei, dl. Waddington, care a luat u initiativ'a acestei propuneri in sinulu Congressului, candu mai tardiu, in calitatea sa de presedinte alu consiliului de ministrii, si cá ministru de esterne, nu hesita a recomendá celoru-lalte poteri o linie de fruntarii prin care se escludea cedarea localitatiei Ceamur cătra Greci'a. Daca d-sa a consimtitu la acésta escludere, apoi siguru, că a facutu acésta in vederea complicatiuniloru, ce ar provocá sigur'a resistentia a albanesiloru. Sublim'a Pörta este in dreptu a crede, că celelalte poteri nu potu de cătu se impartasiésca acestu punctu de vedere alu d-lui Waddington, si cá nici un'a din ele nu trebuie se dorésca aneclare violenta a unei poporatiuni musulmane contra vointiei si, mai alesu, in consideratiunea, că ea este destulu de tare, se faca din acésta aneclare unu isvoru de pericole si de turburari.

Subsemnatulu, supuinu-ve Esc. Vöstre consideratiunile de mai susu, este autorisatu a declará, că Pört'a din condescendentia pentu poterile amice, este totusi dispusa se faca öre-care concessiuni regatului elenu si se se intielega cu poterile pentru grabirea unei solutiuni satisfacötörie si definitiva in acésta cestiune. De alta parte comptandu pe sentimentulu de echitate alu poteriloru, care n'au recunoscutu nici odata drepturile de suveranitate alu Portiei, ea se acceptá, că poterile se nu necunöscu nici dreptulu ei necontestabilu, de a luá parte la stabilirea liniei definitive a fruntariiloru Greciei, sub acelasiu titlu, cu care a luat u parte la stabilirea fruntariiloru Serbiei si Muntenegrului, si cá poterile voru aprecia motivele, cari punu pe Pört'a in necesitatea, de a starui in mantinerea Janinei, Larissei, Metzovului si a altoru localitati locuite de o numerosa poporatiune musulmana. Subsemnatulu este insarcinatu de gubernulu seu, se esprime Esc. Vöstre speranti'a, că observatiunile coprinse in acésta Nota-respunsu, voru fi luate in consideratiune de gubernulu Esc. Vöstre si se röga prin mijlocirea Esc. Vöstre de poterile mijlocitörie se binevoiësca a inpoternici pe reprezentantii loru in Constantino-pole, se se intielega cu Pört'a spre a inlesni negociarile, atātu asupra stabilirii definitive a traseului,

cătu si asupra puncteloru secundare si amenunteloru, cari sunt legate de acésta cestiune.

Abbedin.

Din Bucovin'a.

(Urmare si fine.)

IV. Unu comitetu anume alesu de cătra adunare se se insarcinedie cu indeplinirea hotariloru de façia, si pe' langa acésta comitetulu numitu se fia indatoritu de a urmari cursulu acestei cause cu cea mai mare luare aminte, — de-a incunoscintia necontentitu pe poporu despre elu, — de-a conchiemá spre acestu scopu — de ar fi trebuintia si in alte parti ale tierii — adunari publice de poporu, — de-a inlaturá ori ce piedeci ce le-aru intimpiná elu si de-a intreprinde toti pasii legiuiti si trebuintiosi pentru a ajunge odata eparchi'a dreptu-credintiösa a Bucovinei cătu mai curëndu la autonomi'a s'a (aprobari si aplause prelungite.)

Pöte că unele puncte ale raportului de façia aru remanea neclare pentru cetitoriu, de aceea voiu mai adaoge urmatörele lamuriri:

Ce se atinge de administrarea fondului gr. or. alu Bucovinei preste totu si in deosebi a mosiiloru, dela anulu 1786 pãna astadi stá ea in man'a regimului, si anume organulu administrativu alu fondului cá atare a fostu parte locotenenti'a din Lein'a, parte diregatori'a tierii de aice sub influinti'a regimului centralu, éra organele economice ale mosiiloru denumite de regimu, stetera din inceputu pãna nu de multu sub conducerea si control'a directiunei de finantie. In anulu 1870 inse s'a creatu o directiune economica anume pentru mosiile fondului religionariu Pe totu tempulu, cătu a fostu Bucovin'a aneclare la Galiti'a, organulu administrativu alu fondului fiindu in Lein'a, nu scia mai nimene in tiéra cum stau lucrurile cu fondulu, si in anulu 1844 facundu consistoriulu o intrebare despre starea capitaleloru active, cu emisulu gubernialu din 30 Juliu i s'a reprobatu cuteszarea.

Cu inaugurarea erei constitutionale, si anume pe urm'a unui emisu ministerialu din anulu 1861 incepura a se comunicá autoritatii bisericesci preliminariele anuale ale fondului, spre a-si dá parerea; éra prin statutulu consistorialu mai nou i se mai estinse cerculu de ingerintia. Cu tóte acestea raportulu autoritatii bisericesci in afacerile fondului este asia dicundu passivu.

De activitate mai eficace a elementeloru sociale ale bisericei atātu in aceste, cătu si in celelalte afaceri bisericesci pöte se fia vorba numai atunci, deca si biserica bucovinena va deveni in posesiunea si exercitiulu dreptului de autonomie, garantatu prin articolulu 15 alu legii fundamentale de statu.*)

In posesiunea acestui dreptu se afla Bucovin'a dejá de 8 ani. Maiestatea s'a c. r. apostolica a binevoitu graciosu cu prea inalt'a resolutiune din 9 Augustu 1871 a incuviintiá conchiemarea si tinerea unui Congressu bisericescu constatoriu din 24 deputati preoti si 24 mireni si pentru eparchi'a gr-or. din Bucovin'a. Ba pentru congressu se sanctioná totu-odata si unu „Statutu de alegere“. Drepturile concesse inse nu s'au practicat in Bucovin'a inca nici pãna in diu'a de astadi.

Mai amintescu aicea cumcá conformu cu punctulu alu IV alu raportului de mai inainte, s'a alesu de cătra numit'a adunare poporala si comitetulu propusu, constatoriu din 45 de barbati. Despre lucrurile acestui comitetu inse nu sciu se fia bucovineni, cari aru potea se spuna multe — căci am auditu chiaru pe unii din membrii comitetului dicundu, că acuma de multu nu mai au nici o scire dela si despre colegii loru.

Din cele insirate mai inainte in privinti'a fondului religionariu gr-or. din Bucovin'a pöte se-si inchipuiësca fia-care cătu de usioru este, că se ajunga vreodata câteva mii din acelu fondu in scopulu infintiarrii unei scöle romanesci de fetitie in acésta tiéra.

Dara romanii bucovineni aru trebui se scie dejá de multu că nu se afla in „Schlaraffenland“, unde sboru paseri fripte prin aeru, ei aru trebui se n'ascepte că se li se totu dea din plinu, ci se faca si ei odata cum face lumea, se invetie din esemplele altora. — „Cãtiva barbati romani, locuitori in Clusiu, inspirati de ide'a sublima si salutaria

*) Dupa articolulu „Despre istori'a fondului religionariu gr. or. din Bucovin'a“ — prelegere tinuta in 3,15 Januarius 1871 in localitatile societatiei literare romane din Cernautiu de Samuilu Morariu — actualulu mitropolitu bucovinenu Silvestru Morariu — care articolu s'a publicatu in Calindariulu din Bucovin'a anulu 1875 pag. 69—85.

de a înaltă pe femeia la rangulu cuvenitu ei alatură cu noi — atât după legile naturei cât și după a evangheliei și totu-odată în interesulu nostru strictu nationalu, asuda și muncescu de câțiva ani la înființarea unui fondu pentru o școală românească de fetițe acolo în locu.*) Asuda și la noi în Bucovina cineva pentru o astfelu de idee sublimă și salutară? . . .

Sublimă și salutară-i această idee, căci știutu este odată pentru totu-deauna, că mam'a-i aceea, care înplanta în înimă miculu cetățeanu simțimentulu, ce-i servește mai apoi de motivu conducătoru în totu decursulu vieții sale. Mame, deci formați-ve mai înainte de toate romaniloru bucovineni, dacă voiti că mai apoi se aveți barbati de „esceptiune laudabilă“. Era pentru mame în întelesulu vostru ve trebuiescu școle nationale de fetițe, în cari acestea trebuie crescute în amorulu patriei, în cultulu nationalității și alu mandriei nationale.

Neavendu înse astfelu de școle, ce se începem? . . . Imi pare reu de „Arboros'a“, pentru că vedu cum sub umbr'a recreației a pomulu ei trei-spre-diece auditori de teologie depun votu solemn, că la plinirea timpulu, fiecare dintre ei se procure „classici romani“, înaintându-i că prezentu de mirăsa alesei înimii sale. Această deciziune, fie ea ori și cum judecata, în fapta pôte avea rezultate. Căci dacă fiecare teologu absolventu bucovinenu — cu ocaziunea pasiului casatoriei — pe lângă sculele și odorele, ce le ofera că prezentu de mirăsa — ar avea bunavoința a-i prezenta alesei sale „classicii romani“ și alte carti românesce deșteptătoare și folositoare și vreo foia periodica literaria acomodată înimii și simțimentelor sale, și dacă și respectivulu insuratielu însuși ar ținea celu puțin o foia politica românească, atunci capitalulu nostru s'ar înmulți din di în di, pentru că din punctulu meu de privire prea adevărate sunt cuvintele d-lui Baritiu, carele dice: „A simți și-a cugetă românesce ne învătă, numai press'a românească!“ În modulu acesta preotesele — mame — bucovinene s'aru altui asia dicundu în simțimentele românesce, aru și straplantă aceste simțimente și mai departe și astfelu lips'a școlei ar fi în câțiva suplinita.

Pe lângă această, dacă și preotii cei mai în etate aru avea ambițiunea de-a se grupă pe lângă stégulu „Societății române“ din Cernăuți, și deca membrii acestei societăți — în lips'a unui organu de publicitate românesce bucovinenu — s'aru uni prin unu organu românesce din Transilvania și Românii; dacă mai departe restulu preotiloru, cari nu voru se fia membri la „societate“ — la conveniri ocazionale festive, precum la serbari de dile onomastice, la nunti etc. . . . s'aru înțelegă înca, se se unescă în idei și simțimente prin foi românesce acomodăte; atunci cu buna sâma că vieti'a romaniloru bucovineni ar deveni mai fericiti și fati'a posomorita — ce-o are astăzi țier'a noastră — pôte că preste câțiva ani s'ar mai înveseli. („Amiculu familiei.“) M.

Sciri diverse.

— (Timpulu.) Septaman'a trecuta au fostu mai totu ploioasă și bogată de tempestati. În mai multe localități ale țierei grădin'a au cauzatu pagube mari în cucurudie (papsioiu) și pe la vii. În generalu se pôte afirmă, că îmblarea timpulu în văr'a această este foarte anormală, așa, precum au fostu și gerurile din ărn'a trecuta. Cu toate acestea calamități economii nostrii, deca și nu sunt încantati de rezultatulu recoltei anului acestui'a, dară sunt liniștiți, de orecă se asteptasera la o recolta mai puțin de câtu de mijlocu. Consumulu internu este asigurat, era câtu pentru esportu, până acuma speculațiunea langediesce și n'are curagiu a se angajă, din caus'a nesigurăntiei situațiunei politice.

— (Recolt'a în Romani'a.) Recolt'a grâului în Romani'a este mai sfersită. Cultivatori sunt destulu de multiamiti: au avutu o recolta de mijlocu dobandindu mai la o chila și jumătate de pogonu. De și secerea a fostu cam smintită prin unele locuri de ploii și furtuni, strinsulu înse s'a potutu face în bune condițiuni. Amu constatatu în acestu anu, unu mai mare numeru de întreprenori cu machine de batutu, ceea ce va face negresitu a se mai efteni lucrulu cu manile.

Cu această ocaziune, suntemu fericiti a potea arată, că în unele districte, satenii s'a încocitu împreună, și si-au adunatu graulu, într'o arie mare, și închiriindu o machina, si-au batutu fiecare granele la rondulu seu dându ajutoriu unulu altuia.

Scapandu-se cu acestu chipu de o munca foarte obo-

sitoare, și castigandu unu timpu foarte pretiosu, despre care vomu vorbi mai pe largu; astăzi ce potemu dice este, că ar fi de doritu, că toti locuitorii din țiera se imedie pe acei întiepti locuitori.

Porumbulu se vede foarte bun și dă mari speranțe mai pretutindeni; înaltimea coceniloru este mai de unu stenginu, verdeti'a lui este foarte frumoasă, și încarcati de stuleți, grosi și bine facuti. Meiulu asemenea este de o frumusetie rară, cum de multu nu s'a vedutu. Leguminoșele, adeca: fasolea, mazarea promitu foarte bune rezultate. Furagiurile sunt mari și cu înbelsugare. Fructele chiaru se afla cu înbelsugare, atâtu numai că sunt cam vermanose, din causa că s'a neglijatu curățirea de omidi în timpulu primaverii. Viile asemenea sunt frumoșe, de și prin unele locuri a batutu petr'a. Anulu acesta cantitatea va întrece calitatea vinulu.

Până acum se crede că va fi o scadere de pretiuri în produse.

Suntemu informati că s'a facutu comande foarte însemnate din strainatate, ceea ce este de nădăduitu că exportati'a noastră se va mari foarte multu în acestu anu.

În câtu pentru vite, oile și lân'a, guvernulu austro-ungaru a închis fruntariile sale la exportatiunea acestor produțiuni, sub pretextu de boale cantagiöse în vite, ceea ce ne face a atrage atenti'a guvernulu asupra acestei închideri, ale careia cause, de voru fi adevărate, trebuie se face a dispăre câtu mai în grabă. Decamdata asteptam sciri mai pozitive de prin provincii despre starea sanitară a vitelor, cându atunci vomu face cu de amaruntulu cunoscutu lectoriloru nostrii.

(„Monitoriuu agricolu.“)

— (Balu academicu.) Studentii năseudeni dela școlele înalte voru dă unu balu academicu, care va avé locu în Năseudu în 18 Augustu 1880 st. n. în localitățile otelului „Rahov'a.“

Venitulu curatu este destinat pentru ajutorarea studentiloru academici romani lipsiti de mijloce.

Inceputul la 8^{1/2} ore s'ar. Intrarea de persoană 1 fl. 20 cr. în familia 1 fl. v. a. NB. Ofertele maritimose se voru chită pe cale jurnalistică.

Pentru comitetu:

Presedintele:
Gavrilu Onisioru Victoru Mihailasiu
cand. de profes. stud. med.

— (Convertire la catolicismu.) La schitul catolicu de calugarie, numitu Sant'a Maria, din Bucuresci strad'a Pitaru-Mosiu, ni se spune că se petrecu lucruri cari nu potu fi de locu înbucurătoare pentru noi romanii.

Scim că o multime de familii române își îndreptădu înstructiunea și educatiunea ficeleor loru institutulu în cestiune. Ni se asigura înse, că conducătorii și conducătoriarele acelu asediamentu nu se marginescu numai în a dă înstructiunea și educatiunea cuvenita tinerelor copile ortodoxe, dar cauta, în acelasi timp ale converti spiritulu, însufundându-le preceptele și dogmele religiunei catolice.

Lucrulu acesta se petrece mai alesu cu fetele orfane, cari au fostu stabilite și că si abandonate în acelu schitu, de către tutorii și curatorii lor, omenii cari se preocupa prea puțin de viitoriulu pupilelor lor, și a caror tîntă principală este se le speculede și se deturne averea aflata sub administrarea lor.

Astfelu, între altele, ni se relată și urmatoriulu casu foarte caracteristicu:

O copila minora, orfana, de familia foarte bună, a fostu asediata în numitulu schitu, de către tutorulu seu înca dela etatea de 9 ani. Tutorulu, de și ruda, avendu grija mai multu de modulu cum se regulede averea pupilei sale, de câtu de formarea educatiunei ei intelectuale și morale, o parasă mai de totu în acelu institutu, fără se'i pese de directiunea ce se dă crescerei sale.

Cei dela schitul calugaritelor au știutu se profite asia de bine de culpabil'a nepăsare a tutorulu, în câtu au reusitu se convertescă cu totulu pe acea neviovată fiintă.

Astăzi copil'a a devenitu majoră; dar educatiunea ce a primitu și principiile de morală și religiune ce i s'au inspiratu, au prinsu redacini asia de puternice, în câtu au reusitu se convertescă cu totulu pe acea neviovată fiintă.

Îta unde duce neprevăderea, nesocotiti'a și lips'a de îngrijire ce avemu pentru crescerea copilelor noastre. Amu înportatu și înportam mereu totu ce vedemu la straini; dar nu ne preocupam de veninulu care se înfiltră cu încetulu în sinulu societății noastre.

Jesuitii sunt goniti până și din Franci'a, era noi, cari n'amu pomenitu nămu de nămulu nostru asemenea secta religiöse, avemu se facemu din ficele noastre nise adevărate jesuite.

Se ia aminte, și se fia cu mare bagare de sâma parinti cari își stabilescu fetele în asemenea institute, cari, sub apariti'a unei instructiuni și educatiuni îngri-

gite, ascundu vermele care astăzi rōde temelii'a societătilor apusului.

Er' guvernulu se ia mesuri serioșe și energice pentru curmarea acestor tendințe fatale ale papismulu, ținendu socotela că limanulu de scapare alu nationalității noastre, care a trecut prin atâtea vijelii, a fostu totu-deauna religiunea. (Resboiulu.)

— (O romana doctoru în medicina.) Publicam cu placere, dice „Romanulu“ din 27 Iuliu st. următoarele informatiuni pe care le primim asupra unui nou succésu alu unei române în strainatate:

D-siôr'a Maria Cutzarida, nascuta la Calarasi, a trecut la 12 ale lunei curențe s. v. cu mare succésu șantailu esamenu pentru doctoratulu în medicina înaintea facultății din Montpellier.

Diariulu din localitate „Messenger du Midi“ în în numărulu seu din 29 Iuliu s. n. se exprima în termenii urmatori asupra compatriotei noastre:

„Această tinera persoană a meritatu pentru această „grea încercare not'a „forțe bine“ și laudele membriloru „juriulu.“

Din comunicările particulare, primite de subsemnatulu dela unu cunoscutu din Montpellier, rezulta că not'a foarte bine nu a fostu obținuta anulu acesta, afara de d-siôr'a Cutzarida de câtu de unu singuru studentu, se vede dară că ea nu se obține cu ușurintă. — Dară această nu este de ajuns pentru a arată înportanța succésului raportatu de viitori'a noastră doctoră, trebuie se spunem înca, că professorii pusi în mirare de respunsurile d-sale s'au sculat în picioare după terminarea esamenulu, era presedintele i-a adresatu, înaintea unui publicu numerosu, următoarele cuvinte: „D-siôra, în numele juriulu ve felicitez, D-v. ati trecut unu prea bunu esamenu și poteti, prin șirginti'a „D-v. se serviti de esemplu condiscipoliloru D-v.“

În totu timpulu câtu tiner'a noastră compatriota răspundea la întrebările ce i se facea, professorii nu încetau de a'i dice „forțe bine, forțe bine“ și la urma unulu din ei adăose: „Asi voi că toti candidatii se ne răspunda că D-ta.“

Professorulu de Chemie mai alesu i punea întrebările cele mai grele dicându-i „Te întreb lucruri „grele fiindu că sunt siguru că le știi.“ — Tiner'a noastră candidată escelează cu deosebire în Chemia.

Ar fi lungu se intram în toate amănuntele acestei dile de serbatore pentru d-siôr'a Cutzarida, se spunem cum după terminarea ședinței esamenulu d-sa a fostu felicitată în particularu de professori etc. Ceea ce amu spusu ajunge spre a șmplăea de mandria înim'a fiacarui romanu.

Ne facemu o placere și în acelasi timp o datoria și de siguru că și d-v. d-le redactoru, ve veti uni cu noi spre a-i adresă felicitările noastre, dorindu-i, că silintele și sacrificiile ce le face, se-i fia apreciate și respătite după cum merita de a fi, se culăga cu unu cuventu rōdele la care are totu dreptulu.

Multe din dōmnele noastre voru fi de sicuru fericite de a află noutatea, că în curendu voru potea consultă, pentru unele suferințe mai cu sâma, o doctoră, în locu de unu doctoru și această cu tota încrederea pe care, nise succese că acele raportate de d-siôr'a Cutzarida le pôte inspira.

La d-loru dera trebuie se facemu apelu, spre a încurajă printre d-loru înbrățișarea acestei cariere inaugurată cu atata demnitate la noi de d-siôr'a Cutzarida și din care nu potu rezultă de câtu folose pentru unele că și pentru celelalte.

Primiti etc. J. Puscariu.

Cursulu bursi din Vien'a și Pest'a în 9 Augustu st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de aur	107.75	107.65
I emisiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orientalu ung.	82.80	83.—
II emisiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orient. ung.	96.—	98.25
Oblig. de statu dela 1876 de ale drumulu de feru orient. ung.	85.75	87.—
Inprumutulu drumurilor de feru ung.	124.—	125.—
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamentulu	94.—	93.—
Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire	93.25	93.1/4
Obligatiuni urbariale temesiane	93.25	93.—
Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire	92.50	93.—
Obligatiuni urbariale transilvane	93.—	—
Obligatiuni urbariale croato-slavone	94.50	94.—
Obligatiuni ung. de rescumperarea diecimei de vinu	93.75	94.—
Datorie de statu austriacu în chartie	72.10	72.—
Datorie de statu în argintu	73.10	73.—
Rent'a de aur austriacu	87.30	87.25
Sorti de statu dela 1860	130.—	131.—
Actiuni de banca austro-ung.	821.—	820.—
Actiuni de banca de creditu ung.	272.—	270.80
Actiuni de creditu aust.	251.75	252.—
Sorti ugnresci cu premii	112.80	112.1/2
Argintu	—	—
Galbini imper.	5.54	5.52
Napoleonorulu	9.34	9.33
100 marce nemtesci	57.60	57.55

Editoru și redactoru responsabilu: G. Baritiu.
Tipariulu lui W. Krafft.

*) „Observatoriulu“ Nr. 18 anulu curențu.